

Biuletenio tematika ir tema

Švietimo sistema ir politika

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

Tyrėjų darbo sąlygos Lietuvos mokslo ir studijų institucijose

Esminiai žodžiai

Tyrėjai, mokslininkai, darbo sąlygos, atlyginimai, doktorantai, doktorantūros studijos, kartų kaita, karjera, mokslo politika

Serija ir registracijos numeris

Z-2026-8

Leidimo data

2026-10-07

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

☒ Analitinė apžvalga ☐ Kita

Šaltiniai: kategorijos

- ☐ Teisės aktai ☐ Politinė komunikacija
☒ Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
☒ Žiniasklaidos turinys ☐ Socialinių tinklų turinys
☒ Statistiniai duomenys ☒ Mokslo darbai
☐ Metainformaciniai produktai
☐ Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo - iki

2018 07 18 -
2026 05 29

Šaltiniai: kalbos

- ☒ Lietuvių k. ☐ Lenkų k.
☒ Anglų k. ☐ Kitos ES kalbos
☐ Rusų k. ☐ Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2026). *Tyrėjų darbo sąlygos Lietuvos mokslo ir studijų institucijose* (Z-2026-8). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Tyrėjų Lietuvoje mažėja, nors valstybės finansavimas mokslui auga. Apžvalgoje aiškinamasi, ar mokslo darbuotojų atlyginimų augimas reiškia darbo sąlygų pagerėjimą. Remiantis 2023 m. palyginamojo ekspertinio Lietuvos mokslo ir studijų institucijų vertinimo ataskaitomis ir kitais šaltiniais nagrinėjama:

- tyrėjų darbo užmokesčio situacija šalyje;
- mokslininkų ir tyrėjų darbo sąlygas lemiantys veiksniai;
- kartų kaitos, jaunųjų tyrėjų padėties ir doktorantūros studijų patrauklumo aspektai.

1. Įžanga

Mokslo ir studijų institucijų tyrėjai sudaro pagrindą, į kurį remiasi Lietuvos siekis kurti didelės pridėtinės vertės ekonomiką ir stiprinti nacionalinę saugumą globalios konkurencijos sąlygomis. Šalies, neturinčios didelių gamtinių išteklių, ilgalaikis konkurencingumas priklauso nuo gebėjimo generuoti ir taikyti mokslo žinias. Šis potencialas tiesiogiai siejamas su tyrėjų darbo sąlygomis: jų karjeros perspektyvomis, finansavimo stabilumu ir administracine bei fizine aplinka, kurioje vyksta mokslinė veikla. Pastaraisiais metais tyrėjų atlyginimai Lietuvos mokslo ir studijų institucijose didėjo, tačiau šis augimas sutapo su priešinga jų personalo kitimo tendencija – bendras tyrėjų skaičius šalyje menko. Todėl kyla klausimas, ar atlyginimų kilimas išties atspindi tyrėjų darbo sąlygų pagerėjimą, ar tai veikiau dalinė reakcija į infliaciją ir

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

darbo rinkos spaudimą, iš esmės nesprendžianti struktūrinių administracinės naštos, karjeros neapibrėžtumo ir finansavimo trumpalaikiškumo problemų.

Tyrėjų skaičius aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose 2022–2024 m. kito nedaug (kiekvienais metais juose dirbo atitinkamai 14 380, 14 526 ir 14 492 asmenys), tačiau **2025 m. „nubyrėjo“ 834 arba 5,8 proc.** tokių darbuotojų. Šis pokytis paveikė ne visas mokslų sritis – humanitarinių ir socialinių mokslų tyrėjų gretos išliko beveik nepakitusios (atitinkamai 1 998 ir 3 593 darbuotojai). **Didžiausios dalies mokslinio personalo neteko gamtos mokslų sritis – joje 2024 m. dirbo 3 082 tyrėjai, o 2025 m. liko tik 2 518.** Taip pat sumenko medicinos ir sveikatos mokslų (nuo 2 659 iki 2 504), žemės ūkio mokslų (nuo 788 iki 677) bei technologijos mokslų (nuo 2 431 iki 2 368) tyrėjų statistika.¹

Mokslo lauke ryškėja ir **kartų kaitos problema** – jaunų tyrėjų, ateinančių į mokslo institucijas po doktorantūros studijų, trūksta, todėl vis sudėtingiau užpildyti karjerą baigusią darbuotojų atlaisvinamus etatus. Svarbu nagrinėti, kas labiausiai lemia tokią situaciją – sprendimai, priimami valstybės lygmeniu formuojant bendrąją mokslo politiką, ar atskirų institucijų vidinė tvarka ir prioritetai.

2. Tyrėjų ir mokslininkų darbo užmokestis Lietuvoje

Mokslininkų ir tyrėjų darbo užmokestis formaliai nuosekliai didinamas, tačiau realią finansinę jų padėtį ilgainiui lemia keletas struktūrinių veiksnių. Šiame skyriuje apžvelgiama tyrėjų atlyginimų politikos raida, esama padėtis bei tokie faktoriai, kaip etatų fragmentacija, priklausomybė nuo projekcinio finansavimo ir daugiadarbystė, dėl kurių bendras atlyginimų kėlimas nebūtinai reiškia tyrėjų pajamų stabilumą.

Beveik dešimtmetį, nuo 2009 m. iki 2018 m., tyrėjų darbo užmokesčio sistema Lietuvoje nebuvo peržiūrima. Šio sąstingio pasekmės atskleidė Europos Komisijos 2016 m. atliktas tyrimas, kurio duomenimis, tik 33 proc. šalies tyrėjų savo darbą laikė gerai arba pagrįstai apmokamu, o ES šalyse taip manančių tyrėjų dalis siekė vidutiniškai 67 proc.² Buvusios premjerės Ingridos Šimonytės Vyriausybės kadencijos pabaigoje skelbta, kad vidutinis mokslininkų, dėstytojų ir tyrėjų darbo užmokestis 2020–2024 m. laikotarpiu išaugs 83 proc.³ Siekiant didinti šių profesijų patrauklumą, darbo užmokestis mokslo ir studijų institucijų sektoriuje pastaraisiais metais nuosekliai didintas, vis dėlto Lietuvos mokslo tarybos (LMT) l. e. p. pirmininkas Juozas Augutis pripažįsta, kad tyrėjo karjera nėra patraukli, o atlygis ne visada atrodo konkurencingas, palyginti su kitomis galimybėmis Lietuvoje ar užsienyje.⁴

¹ Valstybės duomenų agentūra. (2026). Darbuotojai, dalyvaujantys MTEP aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b2c268cc-780a-40d9-bd36-19be90092350>

² European Commission. (2017). MORE3 study: Support data collection and analysis concerning mobility patterns and career paths of researchers. Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4681ae98-3ba0-11e8-b5fe-01aa75ed71a1/language-en>

³ Pritarta Mokslo ir studijų įstatymo pataisoms dėl mokslininkų atlyginimų koeficientų didinimo. (2024 m. lapkričio 27 d.). Prieiga per internetą: <https://lr.lt/lt/naujienos/pritarta-mokslo-ir-studiju-istatymo-pataisoms-del-mokslininku-atlyginimu-koeficientu-didinimo>

⁴ Lietuvos mokslo ateitis: tarp tarptautinio konkurencingumo, valstybės poreikių ir pasitikėjimo sistema. (2026 m. gegužės 29 d.). Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/lt/naujienos/lietuvos-mokslo-ateitis-tarp-tarptautinio-konkurencingumo-valstybes-poreikiu-ir-pasitikėjimo-sistema-IHt>

2026 m. sausio 14 d. Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinės sutarties pakeitime nustatyta, kad šių metų lėšos mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo užmokesčiui didinamos ne mažiau kaip 8,41 proc., į šį dydį įskaičiuojant ir pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio kėlimą 0,71 proc. **2027–2028 m. atlyginimų augimas siejamas su prognozuojamu šalies vidutinio darbo užmokesčio augimu, padaugintu iš 1,0.** Tai reiškia, kad tyrėjų padėtis gerės nuosekliai.

Siekama, kad tokie kilimo tempai išliktų ir 2029–2030 m., o **2030 m. vidutinis mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo užmokestis siektų ne mažiau kaip 4 850 eurų.** Vertinant šio įsipareigojimo realumą būtina atsižvelgti į kelias sąlygas. Pirma, konkretūs kasmetiniai augimo tempai, atsižvelgiant į šalies ekonominę padėtį ir finansines galimybes, derinami rengiant atitinkamų metų valstybės biudžeto projektus. Antra, pati sutartis galioja ne ilgiau kaip iki 2028 m. gruodžio 31 d. Taigi, ar bus pasiektas 2030-iems metams užsibrėžtas darbo užmokesčio tikslas, priklausys nuo būsimų derybų.⁵

2026 m. II ketvirčio statistiniais duomenimis, srities „moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla“ darbo užmokesčio vidurkis šalyje siekė 3 669,7 euro, tačiau viešajame sektoriuje jis sudarė 3 379,4 euro, o privačiame – 3 993 eurus. Šio lauko darbo užmokesčio vidurkį šiek tiek viršijo ir „aukštojo universitetinio mokymo“ srities atlygis viešajame sektoriuje (3 677,2 euro). Privačiojo sektoriaus duomenys šiame kontekste nėra viešinami. Matomas ir atlygio tarp lyčių skirtumas, kuris daug reikšmingesnis pastarajame segmente. Pvz., srityje „moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla“ viešajame sektoriuje šis atotrūkis siekia 7,4 proc., o privačiame – beveik 23 proc. vyrų naudai.⁶

Net formaliai keliant tyrėjų ir mokslininkų atlyginimus, jų **faktinės pajamos Lietuvoje lieka nestabilios** – tai lemia kelios tarpusavyje susijusios priežastys: **etatų fragmentacija, daugiadarbystė ir projektinis finansavimas.** Beveik pusė 2020 m. STRATA rengtoje apklausoje dalyvavusių tyrėjų nurodė, kad jų atlyginimo dydis priklauso nuo pritrauktų nacionalinių ir tarptautinių finansavimo šaltinių.⁷ Tokia priklausomybė reiškia, kad tyrėjo pajamos nėra fiksuotos, o svyruoja priklausomai nuo to, ar pavyksta laimėti konkursinį finansavimą. Tai ypač juntama srityse, kuriose projektų ciklai trumpi arba konkurencija dėl lėšų didelė.

2023 m. palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) vertinimo metu Vilniaus universiteto fizikos mokslų vertinamajame vienetė nustatyta, kad vidutinis etatas vienam darbuotojui šioje srityje siekia tik apie 60 proc. – gerokai mažiau, nei tikimasi gerai veikiančioje tyrimų grupėje.⁸ Klaipėdos universitete konstatuota, kad dėstyto

⁵ Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinės sutarties pakeitimas, 2026 m. sausio 14 d., Nr. S-4. Prieiga per internetą: https://www.svietimoprofsajunga.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuvos-svietimo-ir-mokslo-sakos-kolektyvines-sutarties-pakeitimas_NUORASAS-2026-01-14-Nr.-S-4.pdf

⁶ Valstybės duomenų agentūra. (2026). Darbo užmokestis (mėnesinis), 2026 m. II ketv. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=6d79e51c-70a5-4781-959a-2741ce3bc246>

⁷ STRATA. (2020). Tyrėjų darbo sąlygos Lietuvos universitetuose ir mokslinių tyrimų institutuose. Prieiga per internetą: <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/02/20210104-tyreju-darbo-salygos.pdf>

⁸ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_NT_3. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/NiLTPGoTEuo.pdf>

krūvis leidžia moksliniams tyrimams skirti tik apie 33 proc. darbo laiko.⁹ Vilniaus universiteto filologijos mokslų vienetė iš 73,62 etato tyrimams skirta 22,5.¹⁰ Vertinimą atlikę ekspertai kelis kartus padarė išvadas, kad **dalį geriausios mokslinės produkcijos sukuria asmenys, dirbantys pagal trumpalaikes sutartis arba keliuose universitetuose vienu metu, ir įvertino tai kaip riziką tyrimų tęstinumui.**¹¹ Dviejuose vertintų institucijų geologijos padaliniuose mokslinis produktyvumas galėtų būti didesnis, **jei darbo užmokestis būtų pakankamas ir tyrėjams nereikėtų prie bazinio atlyginimo prisidurti dirbant papildomus projektinius darbus.** Klaipėdos universitete pastebėta, kad **pajamos iš stambių tarptautinių projektų ne visada reiškia proporcingą tyrėjų atlyginimų augimą.**¹² Socialinių ir humanitarinių mokslų srities ataskaitoje VV_GR_SH **mažas atlyginimų konkurencingumas įvardytas kaip objektyvi kliūtis institucijos tarptautiškumui didinti,**¹³ o socialinių mokslų srities ataskaitoje VV_GR_S_1 – kaip **veiksny, menkinantis mokslininko karjeros prestižą tarp jaunuolių.**¹⁴

Ekspertų nuomone, **mokslinis produktyvumas, tikėtina, būtų aukštesnis, jei darbuotojų atlyginimai būtų pakankami ir jiems nekiltų būtinybė ieškoti galimybių uždirbti papildomai. Rekomenduota dalį infrastruktūrai skiriamo finansavimo nukreipti personalo reikmėms, tai yra didinti darbuotojų skaičių ir atlyginimus.**¹⁵

Formalus atlyginimų didinimas savaime neišsprendžia struktūrinių MTEP lauko problemų. Prieš kelerius metus atliktas palyginamasis ekspertinis universitetų ir mokslinių tyrimų institutų vertinimas atskleidė, kad realus tyrimams skiriamas darbo laikas dažnai sudaro tik dalį etato, o tyrėjų pajamos priklauso nuo pritraukto projekcinio finansavimo, verčiančio derinti kelis darbus ar trumpalaikes sutartis. Tai kelia riziką tyrimų tęstinumui ir mažina tyrėjo profesijos patrauklumą.

3. Tyrėjų ir mokslininkų darbo sąlygas lemiantys veiksniai

Lietuvos mokslinių tyrimų sistemos veiksmingumą lemia ne tik skiriamo finansavimo dydis, bet ir tai, kaip institucinė, teisinė bei administracinė sąranga veikia tyrėjo darbą. Jų profesinės veiklos sąlygos formuojamos keliais lygmenimis: **Seimas** nustato ilgalaikės mokslo politikos kryptis, **Švietimo, mokslo ir**

⁹ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_NT_2. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/8mEu4JpB-KM.pdf>

¹⁰ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_H_1. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/6cpiunDiLNQ.pdf>

¹¹ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_S_2. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/J6jYqR7GPrU.pdf>

¹² Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_N. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/XdY6G9ugwfo.pdf>

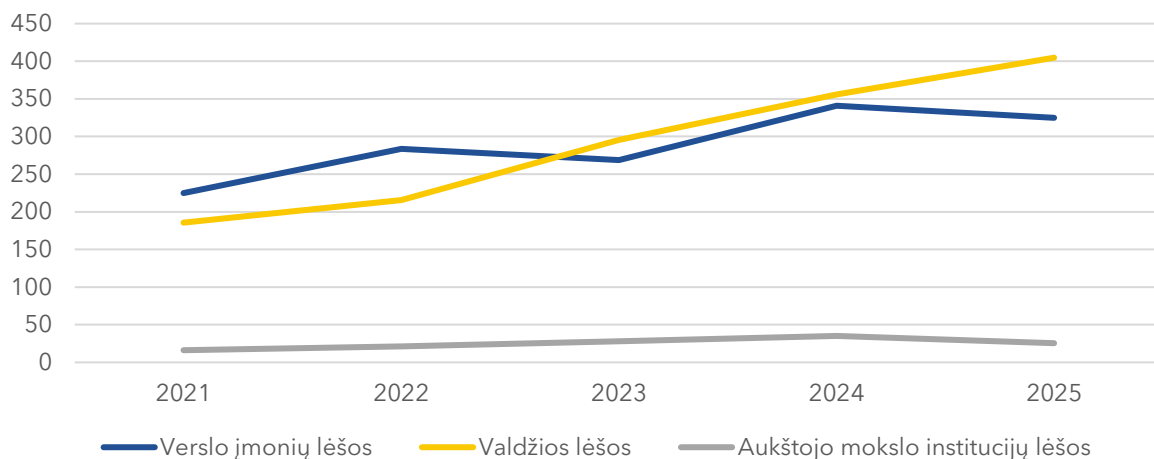
¹³ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_SH. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/1/AZ1G-lhb9m8.pdf>

¹⁴ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_S_1. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/ZTGoSuAhKXM.pdf>

¹⁵ Žr. 12 šaltinį.

sporto ministerija – pareigybių reguliavimą, taip pat mokslinės veiklos vertinimo ir finansavimo tvarką, **Lietuvos mokslo taryba** vykdo pasiekimų vertinimą ir administruoja konkursinį finansavimą, o konkreti **mokslo ar studijų institucija** sprendžia dėl vidinio lėšų paskirstymo, atlygio sistemos ir darbo krūvio. Svarbu aptarti, kokią įtaką finansavimo ir vertinimo tvarka daro tyrėjų elgesiui bei mokslo darbų publikavimo strategijoms ir kokie administraciniai bei teisiniai barjerai labiausiai apsunkina mokslinę veiklą Lietuvoje.

1 grafikas. Verslo, valdžios ir aukštojo mokslo institucijų lėšos MTEP srityje Lietuvoje 2021–2025 m. (mln. Eur.) © (duomenys) Valstybės duomenų agentūra, 2026 m.¹⁶ © (grafika) Nacionalinė biblioteka, 2026 m.

LMT asignavimai 2021–2026 m. beveik patrigubėjo – padidėjo nuo 22 iki 68 mln. eurų.^{17, 18} Valstybės finansavimas mokslui per tą patį laikotarpį išaugo nuo 0,32 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP) iki 0,55 proc. (prognozuojamas rodiklis).^{19, 20} Tai sudaro tik dalį visų šalies išlaidų MTEP, kurios kartu su verslo ir kitų šaltinių investicijomis, „Eurostat“ duomenimis, 2024 m. siekė apie **1,04 proc. BVP, o tai gerokai mažiau nei Europos Sąjungos vidurkis, kuris yra apie 2,24 proc.**²¹ Verta paminėti, kad pastaraisiais metais aukštojo mokslo sektorius MTEP išlaidų struktūroje šiek tiek lenkia verslo dalį. Pvz., 2025 m. MTEP investicijos aukštojo mokslo sektoriuje sudarė 43 proc., verslo įmonių – 42 proc., o valdžios sektoriuje – 15 proc.²² Ekspertų vertinimu, šį pokytį daugiausia lėmė ES lėšos, ypač tikslinės programos ir jaunųjų tyrėjų bei doktorantų skatinimo priemonės.²³ Pagal verslo išlaidų MTEP santykį su BVP Lietuva užima tik

¹⁶ Valstybės duomenų agentūra. Išlaidos MTEP. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=6507d73d-74c2-4faf-afe0-0a3d4f30fa05>

¹⁷ Lietuvos mokslo tarybos 2021 m. biudžeto vykdymo ataskaita. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/public/canonical/1696847592/148/>

¹⁸ Lietuvos mokslo tarybos 2026 m. II ketvirčio biudžeto vykdymo ataskaita. Prieiga per internetą:

<https://lmt.lrv.lt/public/canonical/1784274455/8719/BVAR%202026%20m.%20I%20pusm.pdf>

¹⁹ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2021 metų veiklos ataskaita. (2022). Prieiga per internetą:

<https://smsgm.lrv.lt/uploads/smsgm/documents/files/2021%20met%C5%B3%20%C5%A0vietimo%2C%20mokslo%20ir%20sporto%20ministerijos%20veiklos%20ataskaita.pdf>

²⁰ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025 metų veiklos ataskaita. (2025). Prieiga per internetą:

<https://smsgm.lrv.lt/public/canonical/1772170793/7362/%C5%A0vietimo,%20mokslo%20ir%20sporto%20ministerijos%202025%20m.%20veiklos%20ataskaita.pdf>

²¹ Eurostat. (2025). R&D expenditure – Statistics Explained. European Commission. Prieiga per internetą:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R%26D_expenditure

²² Žr. 16 šaltinį.

²³ Inovacijų agentūra. (2026 m. sausio 15 d.). Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei inovacijų (sumaniosios specializacijos) ataskaita. Prieiga per internetą: <https://inovacijuagentura.lt/site/binaries/content/assets/analitika/inovacijos-new/2025-smart-ataskaita-2026-01-15.pdf>

23 vietą ES,²⁴ o tai reiškia, kad akademinio sektoriaus tyrėjų atlygis ir darbo vietos lieka stipriai priklausomi nuo viešojo ir Europos Sąjungos finansavimo. **Lietuvoje daugiausia tyrėjų dirba aukštojo mokslo, o Bendrijoje - verslo sektoriuje.** „Eurostat“ 2024 m. duomenimis, 57 proc. ES tyrėjų mokslinę veiklą vystė versle, 31,6 proc. - aukštojo mokslo srityje ir 10,1 proc. - valdžios sektoriuje, o Lietuvoje 52,5 proc. šių specialistų pareigas ėjo aukštojo mokslo grandyje.²⁵

Mokslo ir studijų institucijų bazinis finansavimas labiausiai priklauso nuo jų mokslinės veiklos vertinimo rezultatų. Toks vertinimas Lietuvoje atliekamas pagal du mechanizmus: kasmet vykdoma formalių bibliometrinių rodiklių analizė, o kas penkerius metus organizuojamas jau minėtas palyginamasis užsienio ekspertų komisijos vertinimas. Asignavimus lemia abiejų vertinimų rezultatai. Atsižvelgiant į 2023 m. ekspertinį vertinimą penkeriems metams paskirstyta 70 proc. valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų.²⁶ Atliekant šį vertinimą dirbo 13 komisijų ir 151 ekspertas. Vertinimo kriterijų svoriai: veiklos kokybė - 0,65, ekonominis ir socialinis poveikis - 0,2, perspektyvumas - 0,15.²⁷ Personalo klausimai ekspertinio vertinimo ataskaitose aptariami daugiausia perspektyvumo dalyse, o šio kriterijaus reikšmė mažiausia iš trijų, tai reiškia, kad užfiksuotas personalo problemas galutinis balas atspindi ribotai. Net jei ekspertai konkrečiame padalinyje pastebi rimtų su darbo sąlygomis, etatų fragmentacija ar kartų kaita susijusių bėdų, šie pastebėjimai turi palyginti nedidelę įtaką bendram įverčiui, nuo kurio priklauso finansavimas. Tai lemia situaciją, kai **vertinimo sistema geba identifikuoti struktūrines problemas, bet finansiškai neskatina jų spręsti, nes institucija gali gauti aukštą įvertį ir stabilų rėmimą net turėdama reikšmingų personalo problemų, jei mokslinės veiklos rezultatai išlieka geri.**

Pagal Mokslo ir studijų įstatymą, tyrėjai Lietuvoje į pareigas viešajame sektoriuje atrenkami konkurso būdu ir skiriami penkerių metų kadencijai, o asmeniui laimėjus antrą konkursą toje pačioje institucijoje, su juo sudaroma neterminuota darbo sutartis. 2020 m. STRATA atliktos tyrėjų apklausos duomenimis, beveik pusė jų dirbo pagal terminuotą 2-5 metų sutartį, 29 proc. - pagal neterminuotą.²⁸ Užsienio ekspertai tokią įdarbinimo tvarką mato kaip Lietuvos mokslo sistemos stiprybę. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro dviejuose vertinamuosiuose vienetuose įdarbinimo per pirmąjį konkursą penkerių metų sutarčiai ir antrąjį konkursą nuolatinėms pareigoms tvarka įvertinta kaip labai gera.²⁹ Klaipėdos universiteto istorijos krypties vieneto vertinime nurodyta, kad **akademinės pareigybės Lietuvoje pasižymi mažesniu nestabilumu nei kai kuriose didesnius atlyginimus mokančiose šalyse.**³⁰

²⁴Dienaitė, L. (2025). Industrinės doktorantūros koncepcijos Lietuvoje peržiūra: esamos situacijos analizė. Prieiga per internetą: https://data.kur.lt/wp-content/uploads/2025/05/Esamos-situacijos-analize_Lijana-Dienaitė_galutinis_2025.pdf

²⁵ Eurostat. (2026). R&D personnel - Statistics Explained. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/1202.pdf>

²⁶ Lietuvos mokslo taryba. (n. d.). Palyginamasis ekspertinis mokslo veiklos vertinimas. Prieiga per internetą: <https://imt.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/mokslo-kokybe/mokslo-meno-vertinimas/palyginamasis-ekspertinis-mokslo-veiklos-vertinimas/>

²⁷ Karužaitė, D. (2024). Comparative expert assessment of R&D activities carried out by Universities and Research Institutes. Prieiga per internetą: https://imt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/1/yRshGtj_1hA.pdf

²⁸ Žr. 7 šaltinį.

²⁹ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_AT. Prieiga per internetą: https://imt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/p7zA6_-xU0c.pdf

³⁰ Žr. 10 šaltinį.

Ekspertai taip pat konstatavo, kad mokslo darbuotojų veiklos vertinimo kriterijai formuoja jų elgesį.

Premijų sistema, paremta mokslo darbų citavimo rodikliais, lemia tokių darbų publikavimo strategiją.³¹ Spaudimas publikuoti mokslinius straipsnius nebūtinai lemia darbų kokybę. Kelios ekspertų komisijos pastebėjo, kad kaip geriausi pateikti straipsniai publikuoti abejotinos kokybės leidiniuose, nes institucijos ar nacionalinio lygmens reikalavimai nustato tik publikacijų, bet ne jas paskelbusių žurnalų kokybės lygį.³² Panašus mechanizmas veikia ir doktorantūroje: sąlyga iki disertacijos gynimo paskelbti kelias publikacijas skatina doktorantus rinktis silpnesnį, greičiau parengiamą darbo formatą, o nepalankus bendraautorystės vertinimas taškų sistemoje mažina tarptautinio bendradarbiavimo paskatas, nors jis lemtų daugiau kokybiškesnių darbų.³³

Visų sričių ekspertiniuose vertinimuose minima **administracinė našta**. Pvz., kaip abejotinas pažymėtas sprendimas viename Klaipėdos universiteto vienetė dėl biudžeto karpymų dviem trečdaliais sumažinti administracinį personalą, o jo pareigas paskirstyti moksliniams darbuotojams.³⁴ 2025 m. STRATA pristatytame inovacijų reformos mokslo politikos įgyvendinimo srityje rezultatų vertinime pabrėžta **LMT finansuojamų projektų planavimo ir atskaitomybės už juos sudėtingumo problema, centralizuoto sprendimų priėmimo ir galios sutelkimo be atsveriančių atskaitomybės mechanizmų rizika**. Taip pat pažymėta, kad **reikalavimų griežtumas rodo sistemos nepasitikėjimą mokslininkų bendruomene**.³⁵ Pati LMT sutinka, kad biurokratinių reikalavimų jos darbe yra daug ir jie dažnai kyla dėl išorės nuostatų, o perteklinius reikalavimus pareiškėjams reikėtų mažinti.³⁶

Kai bazinį atlyginimą tenka reguliariai papildyti projektinėmis pajamomis, tyrėjas priverstas dalį laiko ir energijos skirti ne moksliniam darbui, o paraiškų rengimui ir finansavimo paieškai – tai savaime yra antrinė, sunkiai pamatuojama darbo krūvio dalis, kurios neatspindi oficialūs atlyginimo statistikos duomenys. Administracinę naštą sudaro ir **mokslo poreikių neatitinkantys viešieji pirkimai**. Pirkdamos įrangą, reagentus ar paslaugas moksliniams tyrimams institucijos privalo laikytis tos pačios Viešųjų pirkimų įstatymo tvarkos, kaip ir įsigydamos kanceliarines prekes ar užsakydamos statybos darbus, nors mokslinių tyrimų poreikiai iš anksto dažnai nežinomi, o reikalinga įranga ar medžiagos gaunamos iš siauro, specializuoto tiekėjų rato. Standartinės konkurencingumą užtikrinančios procedūros tokiu atveju veikia ne kaip apsauga nuo piktnaudžiavimo, o kaip papildoma kliūtis, atimanti laiką iš pačių tyrimų.³⁷

Lietuvoje mokslo finansavimas pastaraisiais metais augo, tačiau tebėra gerokai mažesnis nei ES vidurkis. MTEP išlaidų struktūra šalyje neįprasta – investicijos į šią sritį aukštojo mokslo sektoriuje, kuris stipriai

³¹ Žr. 11 šaltinį.

³² Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_H_2. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/urpSysj6FIY.pdf>

³³ Research Council of Lithuania. (2023). Assessment Report of Comparative Expert Assessment of Research and Development Activities Carried out by Universities and Research Institutes for the Group of Units of Assessment VV_GR_S_3. Prieiga per internetą: <https://lmt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/12/CC-QG7rB46E.pdf>

³⁴ Ten pat.

³⁵ STRATA. (2025). Inovacijų reformos mokslo politikos įgyvendinimo srityje rezultatų vertinimas. Prieiga per internetą: <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2025/09/Inovaciju-reformos-mokslo-politikos-igyvendinimo-srityje-rezultatu-vertinimas.pdf>

³⁶ Žr. 4 šaltinį.

³⁷ Lopata, R. (2023 m. birželio 9 d.). Mokslas ir viešieji pirkimai. Prieiga per internetą: <https://mokslolietuva.lt/2023/06/mokslas-ir-viesieji-pirkimai>

priklauso nuo viešojo finansavimo, šiek tiek lenkia verslo segmentą. Mokslo institucijų ir universitetų finansavimą šalyje lemia kasmetinis bibliometrinių rodiklių vertinimas ir kas penkerius metus rengiamas palyginamasis ekspertinis vertinimas, kurio kontekste mokslinio personalo problemoms suteikiamas mažiausias koeficientas. Diskurse taip pat išryškėja perteklinės biurokratinės naštos mokslo sistemoje, publikacijų citavimu grįstos premijų sistemos, kuri skatina kiekybę kokybės sąskaita, ir kitos problemos. Tiesa, teigiamai Lietuvoje vertinama tyrėjų įdarbinimo mokslo ir studijų institucijose tvarka.

4. Kartų kaita: doktorantai ir jaunieji mokslininkai

Mokslo sistemos perspektyvos šalyje priklauso ne tik nuo šiuo metu dirbančių tyrėjų ir jiems sudaromų darbo sąlygų, bet ir nuo to, ar į šią sritį pavyksta pritraukti pakankamai daug naujų specialistų, pasirengusių pakeisti išeinančią kartą. Mokslininkų kartų kaitos klausimas apima visą kelią nuo asmens apsisprendimo studijuoti doktorantūroje iki pirmųjų nuolatinių jo pareigų mokslo institucijoje. 2023 m. atlikto ekspertinio vertinimo metu bene visose mokslo srityse nustatytas jaunųjų tyrėjų trūkumas, o tai kelia riziką mokslinės veiklos tęstinumui. Svarbu išsiaiškinti, kokie pagrindiniai veiksniai lemia jaunimo apsisprendimą nesirinkti mokslo darbuotojo karjeros arba ją mesti.

Siekiant sudaryti sąlygas doktorantams visą laiką skirti studijoms ir tyrimams, 2018 m. buvo beveik dvigubai padidintos jų stipendijos³⁸. Jos Lietuvoje nustatomos pagal bazinius socialinės išmokos (BSI) dydžius: pirmaisiais studijų metais doktorantūros stipendija siekia 19 BSI, vėlesniais – 22 BSI. Be to, LMT už akademinį disertanto pasiekimus gali jam skirti papildomą paramą.³⁹ Nuo 2026 m. sausio BSI dydis yra 74 eurai, todėl pirmaisiais studijų metais doktoranto stipendija siekia 1 406 eurų, o antraisiais, trečiaisiais ir ketvirtaisiais – 1 628 eurus per mėnesį. Šios sumos artėja prie šalies vidutinio darbo užmokesčio, tačiau, kitaip nei atlyginimų atveju, iš stipendijų nėra išskaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, todėl nesukuriamos su šiomis išmokomis susijusios garantijos.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis, **priėmimas į doktorantūros studijas Lietuvos universitetuose 2021–2025 m. augo** nuo 407 iki 526 asmenų per metus,⁴⁰ o **apgynusių disertaciją kiekis tuo pačiu laikotarpiu smuktelėjo** nuo 335 iki 307.⁴¹ Bendras doktorantų skaičius universitetuose padidėjo nuo 2 245 2021–2022 mokslo metais iki 2 429 2025–2026 mokslo metais.⁴² **Skirtumo tarp priėmimo į doktorantūros studijas ir disertacijų apgynimo tendencija yra aiškus signalas, rodantis kartų kaitos mokslo sferoje problemos mastą.** Daugėjant priimamų į trečiosios pakopos studijas skaičiui, atitinkamai turėtų didėti ir apgintų disertacijų apimtis, tačiau atotrūkis tarp šių rodiklių

³⁸ Beveik dvigubai didinamos doktorantų stipendijos. (2018 m. liepos 18 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/219800/beveik-dvigubai-didinamos-doktorantu-stipendijos>

³⁹ ŠMSM. Doktorantų stipendijos. (2024 m. rugpjūčio 22 d.). Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-studijos/parama-studentams/doktorantu-stipendijos>

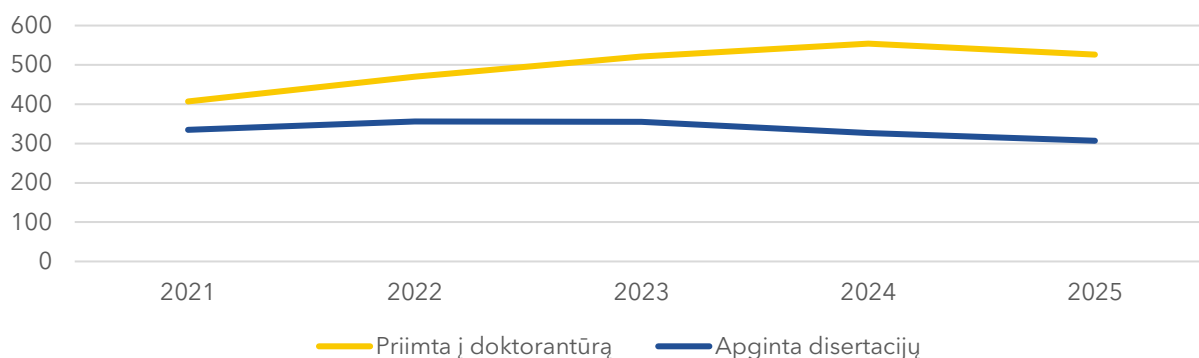
⁴⁰ Valstybės duomenų agentūra. Priimta studentų į universitetus. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=848cf3bf-b9bf-4c2a-b20d-b4a26d71cf94>

⁴¹ Valstybės duomenų agentūra. Parengta specialistų universitetuose. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=f850ec0e-48d1-47d3-9f4f-16b18f9b9e78>

⁴² Valstybės duomenų agentūra. Universitetų studentai. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=0b4a43b1-ddbe-459e-82ff-8895a5371eb8>

kiekvienais metais auga. Tai gali būti paaiškinama tiek studijų trukmės ištiesimu, tiek studentų pasirinkimu jas nutraukti. Abi priežastys rodo, kad sistema negeba paruošti tiek naujų mokslininkų, kiek tikimasi.

2 grafikas. Priimta į doktorantūrą ir apginta disertacijų universitetuose 2021–2025 m. (vnt.).
© (duomenys) Valstybės duomenų agentūra, 2026 m.^{43, 44} © (grafika) Nacionalinė biblioteka, 2026 m.

Viešuosiuose šaltiniuose skelbiama, kad apie 2009-ius metus doktorantūros studijų Lietuvoje nebaigdavo kas antras studentas, o vėliau situacija kiek pagerėjo. 2021 m. duomenimis, pasitraukia maždaug kas ketvirtas disertantas.⁴⁵ Pvz., palyginamojo ekspertinio vertinimo metu nustatyta, kad Lietuvos kultūros tyrimų instituto vertinamajame vienetė disertacijų negina apie 60–66 proc. doktorantų, o šių baigiamųjų darbų rengimo trukmė pailgėjo nuo penkerių iki septynerių metų.⁴⁶ Vilniaus universiteto informacinių sistemų inžinerijos studijų krypties vienetė doktorantų skaičius 2018–2022 m. krito nuo 24 iki 12.⁴⁷ Taip pat konstatuota, kad Mykolo Romerio universiteto psichologijos studijų krypties vienetė per penkerius metus apgintos vos penkios disertacijos, nors kiekvienais metais jame studijavo per dvidešimt doktorantų.⁴⁸ Apskritai vertinimą atlikę ekspertai rekomendavo sistemingai tirti priežastis, kodėl ginama tiek mažai daktaro baigiamųjų darbų.

Doktorantas Lietuvoje formaliai laikomas studentu ir gauna stipendiją, o ne atlyginimą, nes jo ryšys su institucija nepriskiriamas darbo santykiams. Dėl to **doktorantai šalyje yra priversti dirbti su studijomis nesusijusį darbą vien tam, kad užsitikrintų socialines ir finansines garantijas**. Pvz., Vilniaus universiteto sociologijos ir psichologijos studijų krypties vertinamajame vienetė apie pusę doktorantų nurodė, kad jiems reikia papildomo pajamų šaltinio.⁴⁹ Vytauto Didžiojo universiteto edukologijos studijų vienetė būtinybė doktorantams dirbti greta studijų įvardyta kaip „kelianti nerimą“. ⁵⁰ Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė Jovita Žėkaitė pažymi, kad neapibrėžtas statusas ir nepilna darbo diena

⁴³ Žr. 40 šaltinį.

⁴⁴ Žr. 41 šaltinį.

⁴⁵ Dagienė, E. (2021 m. gruodžio 15 d.). Kas ketvirtas doktorantas palieka studijas – kiek dar tylėsime? Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/kas-ketvirtas-doktorantas-palieka-studijas-kiek-dar-tylesime>

⁴⁶ Žr. 32 šaltinį.

⁴⁷ Žr. 9 šaltinį.

⁴⁸ Žr. 13 šaltinį.

⁴⁹ Žr. 33 šaltinį.

⁵⁰ Ten pat.

apsunkina galimybę doktorantui paimti būsto paskolą, išeiti vaiko priežiūros atostogų ar gauti ligos išmoką, o tai kenkia tiek jo studijų kokybei, tiek sveikatai.⁵¹

Sprendžiant analogišką problemą Estijoje 2022 m. rugsėjo 1 d. įgyvendinta doktorantūros studijų reforma – doktorantams garantuota jaunesniojo mokslininko pareigybė universitete arba mokslo institucijoje, vietoje stipendijos mokamas atlyginimas, išplėstos socialinės garantijos, įskaitant mokamas kasmetines ir ligos atostogas. Pagal naująją tvarką, **doktorantas įgyja dvigubą studento ir darbuotojo statusą**. Tuo tikslu sudaro terminuotą 1 etato darbo sutartį ketverių metų nominaliam studijų laikotarpiui ir ne mažiau kaip 80–85 proc. darbo laiko skiria moksliniams tyrimams. Reformos motyvai sutampa su Lietuvoje aktualiais klausimais – Estijos švietimo ir mokslo ministerija ją grindė būtinybe didinti apgintų disertacijų skaičių ir sumažinti doktorantų poreikį įsidarbinti papildomose, dažnai su mokslu nesusijusiose pareigose.⁵²

Lietuvoje svarstoma plėtoti prieš beveik dešimtmetį šalyje pristatytą **industrinės doktorantūros modelį**, pagal kurį doktorantas įdarbinamas konkrečioje įmonėje ir atlieka jai aktualius mokslinius tyrimus, o jo studijas bei tyrimus kartu prižiūri tiek mokslo ar studijų institucijos, tiek įmonės atstovai. Lietuvoje ši forma veikia tik kaip LMT administruojama konkursinė doktorantūra, vykdoma bendradarbiaujant su verslu, o atskira industrinės doktorantūros sąvoka, apibrėžianti doktoranto, kaip atlyginimą gaunančio darbuotojo, statusą, teisiškai neįteisinta. Tai reiškia, kad institucijos, norėdamos plėtoti bendradarbiavimą su verslu, neturi tam pritaikytos teisinės formos ir privalo remtis ta pačia sistema, kuri taikoma tradicinei doktorantūrai.⁵³ Remiantis 2025 m. Vyriausybės kanceliarijos inicijuoto „Kurk Lietuvai“ projekto „Industrinės doktorantūros koncepcijos Lietuvoje peržiūra“ analize, **esminė Lietuvos inovacijų ekosistemos problema yra ne tik aukštos kvalifikacijos specialistų stygius, bet ir ribota jų paklausa versle, o didžioji dalis įmonių nesupranta MTEP ir daktaro laipsnį turinčio specialisto kuriamos vertės**. Dėl to daugiau nei 90 proc. visų mokslo daktarų dirba viešajame sektoriuje.⁵⁴ Įgyvendinant projektą atliktos įmonių atstovų apklausos metu paaiškėjo, kad net 52 proc. jų turi tik paviršutiniškų žinių arba išvis nieko nėra girdėję apie valstybės paramos priemones doktorantūrai, orientuotai į verslą, o didžioji dalis verslininkų (88 proc.) niekada nesinaudojo šia galimybe.⁵⁵ Tai apsunkina mokslo ir studijų institucijų pastangas rasti verslo partnerių: tyrimo autorių kalbinti verslo atstovai nurodė, kad jiems reikia darbuotojų, o ne studentų, todėl institucijos, siūlančios doktorantą, turintį studento statusą, verslui atrodo mažiau patrauklios partnerės nei tos, kurios galėtų pasiūlyti aiškų darbo santykį.⁵⁶

⁵¹ Doktorantams reikia daugiau socialinių garantijų. (2022 m. liepos 19 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lss.lt/doktorantams-reikia-daugiau-socialiniu-garantiju>

⁵² Republic of Estonia Ministry of Education and Research. (2022 m. vasario 23 d.). Amendments to Act Reforming Doctoral Studies Receives Approval in Riigikogu. Prieiga per internetą: <https://www.hm.ee/en/news/amendments-act-reforming-doctoral-studies-receives-approval-riigikogu>

⁵³ Dienaitė, L. (2025). Industrinės doktorantūros koncepcijos Lietuvoje peržiūra: rekomendacijos. Prieiga per internetą: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Rekomendacijos_Lijana-Dienaitė_2025.pdf

⁵⁴ Dienaitė, L. (2025). Industrinės doktorantūros koncepcijos Lietuvoje peržiūra: užsienio praktikų apžvalga. Prieiga per internetą: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Uzsienio-praktiku-analize_Lijana-Dienaitė_2025.pdf

⁵⁵ Žr. 53 šaltinį.

⁵⁶ Ten pat.

Lietuvos studentų sąjungos užsakymu 2019 metų rudenį atliktos doktorantų apklausos metu dauguma jų teigė studijomis esą patenkinti, tačiau vėlesniais kurso metais atsirado motyvacijos stoka. Tarp didžiausių problemų įvardytas finansavimas ir prasta komunikacija.⁵⁷ Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos 2022 m. atliktas tyrimas parodė, kad net 81 proc. doktorantų jaučiasi išsekę, o dalis studijas nutraukia nebematydami prasmės ar karjeros perspektyvų.⁵⁸

Septynerius metus Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Kanadoje vykdyto projekto, skirto doktorantūros baigimo ir nutraukimo priežastims ištirti, metu išryškinti **šeši esminiai veiksniai, darantys įtaką, ar doktorantūra bus baigta: atranka, vadovo pagalba ir šeimos palaikymas, finansinė parama, socialinė aplinka, atliekamų tyrimų metodai ir administraciniai procesai.**⁵⁹ Lietuvos atveju matyti, kad vien stipendijos didinimas problemos neišsprendžia, nes finansai yra tik vienas iš kelių doktorantūros studijų baigtį lemiančių faktorių. Didesnio dėmesio reikalauja ir kiti – institucinės aplinkos, administracinės naštos, doktoranto teisinio statuso ir karjeros kelio po studijų neapibrėžtumo klausimai.

Apibendrinant, kartų kaitos mokslo srityje problema nėra susijusi vien su finansais. Statistika rodo, kad į doktorantūros studijas priimama vis daugiau, o apginančių disertacijas mažėja. Dalis doktorantų studijas nutraukia arba atidėlioja disertacijos gynimą, o likusieji dažnai priversti greta studijų dirbti, nes formaliai yra laikomi studentais ir negauna su darbo santykiais susijusių socialinių garantijų. Estijos reforma rodo, kad problemą galima išspręsti doktorantą įdarbinant kaip jaunesnįjį mokslininką ir taip studijas susieti su socialinėmis garantijomis.

5. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Lietuvoje tyrėjų atlyginimai formaliai nuosekliai auga – po beveik dešimtmetį 2009–2018 m. trukusio sąstingio vien 2020–2024 m. vidutinis jų darbo užmokestis padidėjo 83 proc. 2026 m. Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinės sutarties pakeitime numatomas tolesnis tyrėjų darbo užmokesčio augimas iki 4 850 eurų 2030-ais metais. Nepaisant šių pokyčių, Lietuvos mokslo personalo gretose ryškėja neigiama tendencija – bendras tyrėjų skaičius mažėja. Todėl kyla klausimas, ar jų darbo užmokesčio didinimas reiškia realų darbo sąlygų gerėjimą, ar tik dalinę reakciją į infliaciją, nesprendžiančią struktūrinių problemų. Pvz., 2023 m. atliktas palyginamasis ekspertinis universitetų ir mokslinių tyrimų institutų vertinimas atskleidė, kad realus tyrimams skiriamas darbo laikas dažnai sudaro tik dalį etato, o tyrėjų pajamos priklauso nuo pritraukto projekto finansavimo, verčiančio derinti kelis darbus ar trumpalaikes sutartis. Tai kelia riziką tyrimų tęstinumui ir mažina tyrėjo profesijos patrauklumą.

Nors valstybės investicijos į mokslą Lietuvoje sparčiai auga (LMT asignavimai 2021–2026 m. beveik patrigubėjo), šalis vis dar gerokai atsilieka nuo Europos Sąjungos MTEP išlaidų vidurkio, o universitetų ir

⁵⁷ Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga. (2019). Trečiosios studijų pakopos studentų pasitenkinimo studijomis tyrimas. Prieiga per internetą: <https://www.lss.lt/wp-content/uploads/2020/04/III-pakopos-pasitenkinimas-studijomis-tyrimas-2019-LJMS.pdf>

⁵⁸ Žr. 51 šaltinį.

⁵⁹ Žr. 45 šaltinį.

mokslo institucijų finansavimą lemianti jų veiklos vertinimo sistema (bibliometriniai rodikliai ir kas penkerius metus atliekamas palyginamasis ekspertinis vertinimas) skatina kiekybę kokybės sąskaita. Be to, mokslinio personalo problemoms vertinime suteikiamas mažiausias svartinis balas.

Ypač aštri kartų kaitos mokslo srityje problema. Doktorantų priėmimas 2021–2025 m. augo, tačiau apgynusiųjų disertacijas skaičius menko. Skaičiuojama, kad doktorantūros studijų nebaigia kas ketvirtas disertantas. Doktorantai Lietuvoje formaliai laikomi studentais ir negauna su darbo santykiais susijusių socialinių garantijų, todėl neretas jų yra priverstas dirbti papildomai. Ši situacija, administraciniai sunkumai ir karjeros perspektyvų neapibrėžtumas mažina doktorantūros patrauklumą netgi labiau nei nepakankama stipendija. Apskritai tyrėjo pajamų stabilumą bei karjeros nuspėjamumą lemia ne vien atlyginimų kėlimas, bet visa veiksmų sąranga – finansavimo modelis, veiklos vertinimo taisyklės, mokslo institucijų sprendimai ir pan.

Akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

- MTEP nauda valstybės gerovei nenuginčijama, todėl politikos formuotojams derėtų skirti šios srities problemoms daugiau dėmesio. Verta plačiau nagrinėti užsienio šalių patirtis sprendžiant mokslo darbuotojų pritraukimo, rengimo bei išlaikymo darbe iššūkius bei svarstyti jų žinių taikymo Lietuvos kontekste galimybes.

Tyrėjo karjeros patrauklumą ir MTEP sferoje dirbančių specialistų elgesį (bei darbo rezultatų kokybę) lemia įvairių veiksnių kompleksas. Nustatant ilgalaikę šalies mokslo politiką itin svarbu į juos atsižvelgti. Pvz., viešajame diskurse neretai pabrėžiama, kad mokslo darbų citavimu grįstas premijavimas ir reikalavimai publikuoti tam tikrą straipsnių kiekį skatina orientuotis į greitesnį mokslinės produkcijos parengimą, bet ne į jos kokybę, o nepalankus bendraautorystės vertinimas taškų sistemoje slopina paskatas plėtoti tarptautinį mokslinį bendradarbiavimą.

- Būtina ieškoti sprendimų, kurie leistų užtikrinti kartų kaitą MTEP srityje. Išsami priežasčių, kodėl didelė dalis doktorantų užtęsia studijas ar nusprendžia iš jų pasitraukti, analizė padėtų išryškinti esminius tokį elgesį lemiančius faktorius ir pritaikyti jas švelninančias ar eliminuojančias priemones. Pvz., tarp šiuo metu Lietuvoje aktualių skubiai sprendtinų uždavinių – doktoranto teisinio statuso pagerinimo, studijų ir mokslo institucijų ir verslo partnerysčių skatinimo, tarptautinio bendradarbiavimo mokslo ir inovacijų srityje plėtros klausimai.